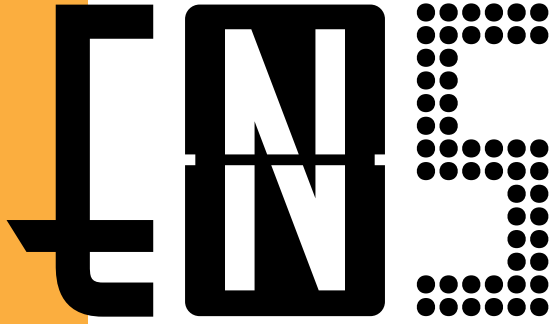

EL NOU SANTPOLENC

Novembre
2021

#104

EN PORTADA

SANT POL
DOC

Pàgs. 4-11

SANT POL
DOC.

FESTIVAL INTERNACIONAL
DE FOTOGRAFIA DOCUMENTAL
DE PROXIMITAT

Sant Pol, capital de la fotografia documental

Durant una setmana, del 9 al 15 d'octubre, la nostra vila ha acollit la primera edició del Festival Internacional de Fotografia documental de proximitat en una aposta sense precedents a la comarca per aquest gènere que es caracteritza per la presa d'imatges amb propòsits socials. Amb la fotografia documental es pretén registrar i informar sobre les formes i les condicions de vida de les diferents societats.

I amb el SantPolDOC s'ha volgut posar de manifest aquest compromís combinant el retrat de l'Espanya de la postguerra i la transició que ens han deixat noms tan consagrats com Josep Gol i Joan Guerrero, amb el contrast de diferents realitats actuals a nivell global.

D'altra banda, aquest ENS us arriba en plena tardor, l'època en què es fa la verema. Per això us acostem un reportatge que recorda com es portava a terme, fins no fa massa anys, a Sant Pol.

I, a banda de les seccions habituals que ens acompanyen en cada ENS, també ens fem ressò dels 150 anys del naixement del dramaturg Ignasi Iglesias, i de la seva estreta vinculació amb la nostra vila.

ENS

Dipòsit legal
B-24263-93

Edita
Ajuntament
de Sant Pol de Mar

Coordinació
Marc Vidal (Regidoria
de Comunicació)

Disseny i maquetació
www.mutudesign.com
(Gina Rodriguez)

Impressió
Impremta Pagès

Fotografia
Arxiu Ajuntament
Sant Pol de Mar, Arxiu
Municipal, Arxiu Pere
Sauleda, Xavi Quintana

Distribució
Malalts de Bústia

Publicitat
ens@santpol.cat
93 760 01 52

Ajuntament
de Sant Pol de Mar
Plaça de la Vila, 1
08395 Sant Pol de Mar
Tel. 93 760 04 51
www.santpol.cat

Facebook/Twitter/
Instagram/Youtube:
@ajsantpol

Imprès en paper
100% ecològic

Tirada
4.000 exemplars

Cost unitari
0,96€

TELÈFONS D'INTERÈS

Arxiu Municipal
93 780 33 38

Biblioteca Can Coromines
93 760 45 44

Ca l'Arturo
93 760 30 06

Consultori Local
Sant Pol de Mar
93 760 48 18

Llar d'infants Pi del Soldat
93 760 10 72

Oficina d'Atenció
a la Ciutadania (OAC)
Tel: 93 760 04 51

Oficina Turisme
93 760 45 47

Polícia Local
93 760 05 19
Emergències: 609 306 609

Ràdio Sant Pol
93 760 46 46

Serveis Socials Municipals
93 760 09 09

**TENS QUEIXES SOBRE
L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA?**

Contacta amb el Síndic de Greuges:
900 124 124 / sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

Sumari

l'ENS 103

4 **EN PORTADA**
SANT POL DOC

12 **ENTITATS**
PENYA
XÍNDRIES

14 **EL REPORTATGE**
LA VEREMA
A SANT POL

20 **EL PER QUÈ DEL SEU NOM**
ELS CARRERS
DE SANT POL

24 **RECOMANACIONS LITERÀRIES**
VA DE LLIBRES

25 **OPINIÓ**
L'ESPAI
DEL LECTOR

26 **REPORTATGE**
IGNASI
IGLESIAS,
150 ANYS
DEL SEU
NAIXEMENT

28 **L'EXPOSICIÓ DEL MUSEU**
LA JOIA

29 **ENS EXPRESSEM**

30 **TRIBUNA POLÍTICA**

Fe d'errates:

A la pàg. 26 de l'ENS 103 es va posar erròniament el carrer de Bonavista quan hi havia de dir el Carrer dels Gegants.

Tens un comerç i vols veure aquí el teu anunci?

Posa't en contacte amb ens@santpol.cat

Tarifes i condicions segons el preu públic contemplat a l'Ordenança General de preus públics Municipals.

SANTPOLDOC

O QUAN LA FOTOGRAFIA ESDEVÉ UN LENGUATGE CRÍTIC I REFLEXIU ENVERS LA SOCIETAT

Durant 7 dies, del 9 al 15 d'octubre, Sant Pol de Mar ha esdevingut l'epicentre de la fotografia documental de proximitat amb la celebració del festival internacional SantPolDOC, organitzat per l'Ajuntament de Sant Pol de Mar i l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya.

Els objectius del festival han estat donar visibilitat a projectes fotogràfics realitzats a l'entorn geogràfic o emotiu dels seus creadors, activar el teixit cultural de la comarca i atraure públic de turisme cultural a Sant Pol de Mar, a més d'apropar la fotografia com a llenguatge crític al jovent i dinamitzar els espais culturals del poble amb una oferta cultural complementària a l'habitual.

Així, el SantPolDOC aposta pel nou talent. Per una banda, donant oportunitats als joves creadors, a qui se'ls ofereix la possibilitat d'exposar els seus projectes al festival. Per altra banda, apostant per la formació i l'especialització oferint una beca per continuar els estudis en fotografia a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya (IEFC).

Pel que fa al caràcter social del festival, la fotografia documental és una eina de transmissió i consolidació dels valors socials. Neix amb el clar objectiu de difondre i promoure projectes documentals fotogràfics que, pel seu caràcter local, intimista o aliè als interessos de l'agenda informativa, no solen tenir cabuda als espais de difusió mediàtica.

A més, és una proposta sostenible que dona suport a la cultura de quilòmetre zero, la connexió de cada obra amb el seu territori i representa una aposta per la cultura, apropant-la a la població del Maresme, amb un format vinculat al territori que contribueix a la descentralització de l'oferta cultural de Barcelona.

Les línies estratègiques del SantPolDOC s'han posat de manifest a través de les diferents exposicions i activitats que s'han portat a terme en aquesta primera edició del festival i que hem volgut recollir en les pàgines següents.

Isidre Garcia: «El SantPolDOC ha superat totes les expectatives inicials»

Isidre Garcia Puntí (Hospitalet de Llobregat, 1976), és fotògraf freelance des de fa dues dècades, ha col·laborat amb diversos mitjans de comunicació i amb l'IEFC, i combina el fotoperiodisme amb la fotografia d'estudi. Resideix des de fa 15 anys a Sant Pol i sobre ell ha recaigut la direcció del Festival Internacional SantPolDOC.

Com es va gestar el SantPolDOC?

Crec que per formar part d'una comunitat cal aportar-hi alguna cosa i a Catalunya no existia encara un festival de fotografia documental que posi en valor la proximitat entre el fotògraf i la seva obra. A més, els treballs de fotògrafs locals difícilment tenen una difusió en mitjans generalistes, ni més enllà del seu territori, i aquest és un bon altaveu.

A més teníem molt clar que, com a festival finançat amb diners públics, havia de ser gratuït i obert a tothom.

Per què s'havia de fer a Sant Pol?

El fet de viure en un poble genial, sumat al fet que en els anys que porto vivint aquí he anat coneixement gent molt vàlida per tirar endavant aquest festival, han propiciat que es faci aquí.

I a més, pel fet de programar activitats fora de Barcelona i perquè cal donar vida al poble fora de l'estiu i desestacionalitzar l'organització d'esdeveniments.

La primer edició del festival ha complert amb les expectatives inicials?

Jo crec que les ha superat. Per exemple, quant a afluència de públic, per l'exposició del Centre Cultural han passat més de 500 persones en quatre dies. I la resta d'exposicions i activitats també han tingut molt bona acollida. A més, tampoc cercàvem una afluència massiva, sinó que els assistents en gaudissin.

Però el què sobretot ha estat un èxit per a mi, ha estat l'estima i dedicació que hi ha posat tot l'equip, l'Ajuntament i les entitats col·laboradores.

Com sorgeixen els noms de Guerrero i de Gol per al premi i la beca del certamen?

Joan Guerrero és una persona que m'estimo molt i molt entranyable, i el viu exemple del què representa la fotografia documental del seu entorn més pròxim. I encara avui, tot i estar jubilat, segueix realitzant aquest tipus de fotografia. Per molts és un mestre de la professió i vaig tenir molt clar que el Premi havia de portar el seu nom.

Pel que fa al Josep Gol, des de que visc a Sant Pol i el vaig conèixer, sempre m'ha regalat els seus pensaments i reflexions sobre la fotografia, i és un gran fotògraf que s'ha preocupat molt per dignificar la professió i reivindicar els drets laborals dels fotògrafs. Quan l'Institut d'Estudis Fotogràfics de

Catalunya (IEFC) el va proposar, ens va semblar la persona ideal per a la Beca de formació del festival.

Quin balanç fan de la resposta rebuda tant pel premi Joan Guerrero com per la beca Josep Gol?

La resposta ha estat brutal. Un dels motius podria ser que s'hi podia participar de manera gratuïta, cosa que no passa en la majoria de certàmens d'aquesta tipologia i que nosaltres no compartim, ja que no tenim cap interès en crear un negoci d'això. Però també cal posar en valor la gran feina de comunicació que hi hem posat per fer arribar la convocatòria del Premi i de la Beca el màxim de lluny possible.

Tindrem una segona edició del SantPolDOC?

Jo vull creure que sí, com a pare de la criatura, però ara caldrà seure amb tots els que ho hem organitzat i valorar com ha anat i com es podria millorar. Ha estat una aposta forta, tant a nivell econòmic com per l'ocupació que s'ha fet dels espais públics disponibles a Sant Pol i ara caldrà veure quin seria l'enfocament d'una segona edició i cercar la implicació d'altres administracions públiques que també recolzin el festival. Tant de bo tot encaixi i pugui tirar-se endavant!

Un Festival que incita a la mirada crítica i reflexiva

Sis espais diferents de Sant Pol de Mar —el Centre Cultural, la Sala Ainaud de Lasarte, el Parc del Litoral, el Museu de Pintura, Ca l'Arturo i el Tenyidor— han acollit durant una setmana fins a set exposicions i divuit activitats relacionades amb la fotografia documental de proximitat. Les repassem a continuació.

EXPOSICIONS

Amo la vida, amo a mi gente

Joan Guerrero

L'autor surt de casa, càmera en mà, disposat a deixar-se captivar pels detalls que li ofereix la seva perifèria urbana, el seu barri d'immigrants de Santa Coloma de Gramenet.

Mans negres en palmell blanc

Josep Gol

Una exposició sobre la primera onada de migrants nordafricans que va arribar al Maresme durant els anys vuitanta per treballar en la recollida de maduixes.

The Land Of Conflict

Avijit Ghosh

Guanyador del Premi Joan Guerrero, Ghosh posa el focus en la vida dels habitants dels Sundarbans (Índia), la concentració més gran de manglars del món.

Lo real no destiñe

Erica Voget i Bernardo Greco

Finalistes del Premi, retraten com és el dia a dia de les persones transsexuals i transgènere que estan empresonades a Buenos Aires (Argentina).

Horas (tristes) de Prat

David Aiob

Finalista del Premi, quan va arribar la pandèmia, Aiob va capturar les visites domiciliàries dels sanitaris, els enterraments en solitud, la por i el patiment de tots els veïns i veïnes el Prat del Llobregat.

Atrapats

Mireia Comas

Finalista del Premi, Coma retrata un grup de catorze nois marroquins en situació irregular que es van confinar durant l'estat d'alarma en una nau abandonada de Terrassa.

Oír un río

Baltasar López

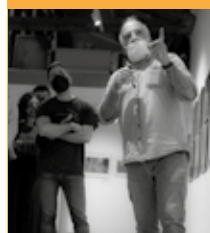
Guanyador de la Beca Josep Gol, realitza un viatge per les riberes del riu Vinalopó d'Alacant. El projecte vol mostrar com l'abandonament acaba castigant zones naturals com aquesta.

Refugis pandèmics al Parc del Litoral

Assaig fotogràfic instal·lat en una furgoneta Volkswagen T1 Camper de 1967, vinculat al projecte itinerant *Kombinart*, que tracta la casa com una metàfora per retratar els diversos confinaments durant les fases més restrictives de la COVID-19.*

ACTIVITATS

Visita guiada a l'exposició

Hores (tristes) de Prat,

amb el seu autor **David Aiob**.*

Conferència de Hanna Jarzabek.

El repte de divulgar realitats properes

Fotografia i llenguatge audiovisual per explicar històries.*

Projecció del documental
The Autumn Flowers i taula rodona.
Basat en el testimoni de tres persones grans pertanyents al col·lectiu LGTBI i la seva realitat.

Projecció del documental
Primavera 2020. Les veus d'un poble
confinat, de Mercè Pinar i Andreu Tresserras.*

Xerrada d'Anna Surinyach:
La mirada de les dones en el
fotoperiodisme.
El món ha de ser fotografiat per mirades diverses. Només així s'evitarà donar una mirada única a problemes diversos.*

Presentació del llibre:
Do you remember Franco?
Una mirada crítica del fotògraf **Clemente Bernad** al monuments del Valle de los Caídos, el Arco de la Victoria de Madrid i el Monumento a los Caídos de Pamplona.*

Presentació del projecte
De Profundis, de Maite Caramés.
Sèrie fotogràfica creada a partir de residus, sobretot plàstics, extrets del Mediterrani.*

Presentació del projecte
Entre tú y yo, de Maite Caramés.
Projecte fotogràfic sobre la por davant del diagnòstic d'un càncer de pit.*

Visionat de projectes, amb Hanna
Jarzabek, Anna Surinyach i Juan
Carlos Tomasi.

Presentació del projecte:
Mans negres en palmell blanc.
Amb el seu autor, **Josep Gol**, i **Mariona Armengol**, comissaria de l'exposició.*

Fotografiar mirant als ulls,
amb Juan Carlos Tomasi i Anna
Surinyach.
Els dos fotoperiodistes es van conèixer col·laborant per a Metges Sense Fronteres i sempre han estat en poblacions en risc o en situacions de vulnerabilitat.*

Visites guiades a les exposicions
del Museu per a l'alumnat de tercer d'ESO de l'institut de Sant Pol a càrrec d'**Isidre Garcia**, director del festival.

Taula rodona:
Informar o crear opinió?
Amb **Raul Gallego**, **Àngel Garcia** i **Victor Serri**, i moderada per **Cristina Rius**. Col·loqui sobre la cobertura de la pandèmia de la COVID-19 i del procés d'autodeterminació de Catalunya.*

Projecció del documental
Descendants, de **Judit Aranda** i **Carlos Collazos** sobre la discriminació que afronten molts catalans descendents de persones migrants africanes, asiàtiques o llatines.

Escolars santpolencs del 1960.
Presentació de les imatges dels alumnes de diverses escoles de Sant Pol l'any 1960.*

El Premi Joan Guerrero i la Beca de formació Josep Gol, principals reclams del SantPolDOC

Enric Martí, Myriam Maloni i Darcy Padilla, jurat del Premi Joan Guerrero.

La primera edició del festival internacional de fotografia documental de proximitat ha arribat acompanyada de dos guardons oberts a la participació internacional.

En el cas del **Premi Joan Guerrero**, aquest estava obert a projectes documentals de proximitat inèdits de qualsevol temàtica social. Amb una dotació de 2.000€, l'organització va rebre 3.148 fotografies procedents de 14 països de quatre continents diferents.

El jurat del Premi, format pels reconeguts fotògrafs Enric Martí, Myriam Meloni i Darcy Padilla, va valorar especialment que les obres estiguessin realitzades per persones connectades amb el territori documentat, ja fos pel seu lloc d'origen o de residència.

El guardó s'ha atorgat a l'obra *The Land of Conflict*, del fotoperiodista indi Avijit Ghosh. El projecte reflecteix el dia a dia dels habitants de la regió dels Sundarbans (Bangladesh), un gran espai natural —declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO— que compta amb la concentració més gran de manglars del planeta i que està amenaçada pels múltiples efectes del canvi climàtic. Els seus ciutadans també conviuen amb l'amenaça del tigre de Bengala, que ha entrat als poblats a causa de les inundacions i que ha provocat desenes de morts.

Avijit Ghosh,
guanyador del Premi
Joan Guerrero.

El jurat també ha concedit la categoria de finalistes als projectes *Lo real no destiñe*, d'Erica Voget i Bernardo Greco; *Horas tristes de Prat*, de David Airob, i *Atrapats*, de Mireia Comas. Tots els projectes seleccionats s'han exhibit al SantPolDOC.

Pel que fa a la **Beca de formació Josep Gol**, té el propòsit d'oferir continuïtat als estudis especialitzats en fotografia d'aquelles persones que estan en procés de formació. La Beca es dirigeix a l'alumnat en curs o els recent graduats de fins a tres anys en l'àmbit de la fotografia. La resposta s'ha materialitzat amb 234 fotografies procedents de diferents països d'Europa i d'Amèrica.

El jurat de la Beca, format pel director de l'IEFC, Eduard Bertran, el fotoperiodista Josep Gol i un representant del col·lectiu Ruido Photo, van escollir el projecte *Oir un río*, de Baltasar López. L'obra mostra l'abandonament del riu Vinalopó, a Alacant, on l'autor jugava de petit. El projecte vol reflectir com l'abandonament castiga espais com aquest en un moment crític per al medi ambient. López —infermer de professió i estudiant de fotografia— podrà realitzar un curs d'especialització valorat en 1.000€ impartit a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya (IEFC).

Baltasar López,
guanyador de la Beca
Josep Gol.

Joan Guerrero: «Les millors fotos que he vist són en blanc i negre»

Amb 81 anys, **Joan Guerrero** (1940, Tarifa) és un dels fotoperiodistes més destacats de Catalunya. Emigrat de la seva Tarifa natal a Santa Coloma de Gramanet, és conegut per la seva mirada compromesa amb el dia a dia de la ciutadania i allunyada dels grans esdeveniments. Guerrero ha treballat a *El Periódico de Catalunya*, *Diario de Barcelona*, *El Observador* i *El País*. L'any 2009 va ser guardonat amb la Medalla d'Or al Mèrit Artístic per l'Ajuntament de Barcelona. Ha publicat els llibres *Santa Coloma en el corazón*; *Imatge i Paraula*; *Santa Coloma, entre la vida i la vida*; *El parc*, i, en col·laboració amb **Pere Casaldàliga**, *Los ojos de los pobres*, entre d'altres. El 2014 es va realitzar un documental dirigit per David Aiob, *La caja de cerillas*, que recull el testimoni de Joan Guerrero com a fotoperiodista.

El premi de fotografia del SantPolDOC porta el seu nom i també ha exposat una mostra dels seus treballs en aquesta primera edició del festival.

És considerat un dels millors representants de la fotografia social del país. Comparteix aquesta afirmació?

Estic molt agraït a la vida de veure on he arribat després d'haver arribat com a immigrant i d'haver-me donat moltes patacades per aconseguir viure de la fotografia. Des de petit he sigut un apassionat de la fotografia i en la vida m'he trobat amb gent molt bona. Com deia Violeta Parra a la seva cançó, només puc dir «gràcies a la vida que m'ha donat tant».

Fill de la immigració, aquest fenomen és molt present en el seu treball. Els nous moviments migratoris segueixen captant la seva atenció?

Per suposat! Hi ha una riquesa tan gran...! Com a immigrant sempre vaig tenir molt present els seus habitatges en barris com el Somorrostro o el Camp de la Bota. A finals dels 90 va començar a arribar la immigració de l'Equador i del Salvador i em van mostrar la riquesa de la seva cultura, i el riu Besòs n'era una mostra magnífica.

Amb 81 anys, segueix pitjant el disparador?

Sí, i tant! Porto la càmera a sobre i, de fet, estic fent un documental que tenia pendent de fa anys. Es dirà «Oda a una ciutat» i serà sobre Santa Coloma de Gramanet, la ciutat que tant m'estimo i que tant ha canviat amb el pas dels anys.

Com valora el fet que el SantPolDOC li hagi posat el seu nom al premi del festival?

Em vaig quedar una mica estranyat i no vaig saber dir que no. Em fa

vergonya que la gent parli de mi i m'afalagui, però d'alguna manera m'agradaria que els meus amics em recordin més com a amic que com a fotògraf, ja que la fotografia és de tots i allà queda com a document.

Coneixia Sant Pol de Mar?

No hi havia estat abans i m'ha semblat un poble preciós, un caramel que em recorda d'alguna manera, amb els seus carrerons, a la meva Tarifa natal.

Amb l'eclosió dels smartphones, avui dia tothom és fotoperiodista?

Els argentins tenen una frase que diu que *las callecitas de Buenos Aires tienen «ese qué sé yo»*. Doncs «ese qué sé yo» no el té qualsevol. Jo crec que la revolució que s'ha fet en relació a la fotografia digital ha estat molt bona des del meu punt de vista, però apareixen tants milions d'imatges que s'acaba desprestigiant la professió. Jo, per sort, vaig viure en l'eclosió del fotoperiodisme i no m'ha perjudicat, però alguns professionals bons hi han sortit perdent en els darrers temps.

Cal donar més valor al blanc i negre i els seus contrastos?

Tinc alguna fotografia que la seva força està en la mirada del personatge. Si hagués estat en color, aquest ens hagués distret. Això no vol dir que una bona foto tingui el seu valor tant en color com en blanc i negre, ja que cal valorar el fons per sobre de la forma.

Però sigui com sigui, les millors fotos que he vist jo en la meua vida són en blanc i negre; són les que m'han sabut transmetre ànima, poesia.

Josep Gol (Barcelona, 1953) resideix a Sant Pol de Mar des dels anys vuitanta i, des d'aleshores, ha estat molt implicat en la vida cultural del poble. Fotoperiodista durant els anys de la Transició espanyola, Gol és conegut per la seva defensa aferrissada dels drets d'autor, la llibertat d'expressió i la regulació laboral dels fotògrafs de premsa. Del 1987 al 1992 va exercir com a president de l'Associació de Fotògrafs de Premsa a Catalunya. També ha estat un important activista mediambiental de Sant Pol.

Tota una vida dedicada a la fotografia, no només com a fotògraf, sinó com a activista de la professió?

Teníem el referent del fotoperiodisme francès i la cultura anglosaxona. Calia posar-se al dia perquè la fotografia havia perdut la categoria de llenguatge social de primer nivell. A partir dels 90 la cosa va anar millorant i vam aconseguir els drets d'autoria i el reconeixement de la professió.

Entre la seva llarga trajectòria, destaca sobretot l'època de la transició. Com la va viure?

Estudiava filosofia i pedagogia a la universitat, però necessitava

Josep Gol: «Vaig arribar a Sant Pol per una part de casualitat i una altra de causalitat»

treballar per guanyar diners i vaig entrar a treballar al laboratori de Francesc Català Roca. En ocasions l'acompanyava a les sessions de fotografia i vaig aprendre molt l'artesanía de l'ofici. Al 1978 va arribar el despertar de la premsa lliure, que va suposat un augment de feina pels fotoperiodistes.

Hi trobaria algun paral·lelisme amb la societat actual?

Hi ha molta diferència tecnològica. En la meua època érem un gremi de poc més 100 professionals a tot l'Estat. Ara han canviat molt els suports de comunicació, amb tota la comunicació digital i la gran competència existent. Però cal seguir estant a peu de carrer, com fan el Jordi Borràs o l'Isidre Garcia.

Com valora el fet que avui dia tothom porti una càmera de fotos al mòbil? Això canvia les regles del fotoperiodisme?

Dins de l'abundància d'amateurs i imatges que ens arriben, cal valorar la trajectòria i el criteri dels professionals. Les fotos dels mòbils ens permeten capturar una mirada en un moment concret, però això no dóna valor per sí sol a la imatge.

El 1980 decideix venir a viure a Sant Pol. Què li va fer decantar-se per aquesta vila?

Per una part de casualitat i una altra de causalitat. La meua dona volia viure en un poble petit de costa que li recordés, d'alguna manera, al seu poble natal de Galícia. Vam triar Sant Pol pel mar i la muntanya, i per la seva proximitat a Barcelona.

Però tenia clar que havia de formar part del col·lectiu santpolenc. Per això vaig col·laborar amb la revista

ENS a principis dels 80 i vaig fundar el Grup d'Opinió Mediambiental, el GOM, en defensa del territori natural de la vila amb accions com «Bon viatge Garrofers» o el tancament de la fàbrica de Frenos Sauleda. Aquest moviment de reflexió sobre el nostre entorn, la nostra manera d'actuar i les nostres llibertats va derivar en la Fira Alternativa de Sant Pol, que encara perdura.

Què li sembla l'organització del SantPolDOC?

A tots els pobles, com a comunitats de persones, és important que hi hagi la manifestació i la conservació dels seus diferents llenguatges, i la fotografia n'és un més. A Sant Pol sempre hi ha hagut una gran tradició de fotografia, en part gràcies a la colònia de l'alta burgesia catalana, que podien permetre's tenir una càmera i fotografiar les seves estades al poble.

I també gràcies a persones com el Pere Sauleda, que s'han preocupat molt de conservar la història gràfica del poble.

I que la beca del certamen porti el seu nom, com s'ho va prendre?

Quan encarnes una idea en una persona no sempre pot funcionar... Però tenia una raó de ser, per la meua vinculació amb Sant Pol i perquè vaig ser docent de l'Institut d'Estudis Fotogràfics, que també forma part de l'organització del Festival. Vaig pensar que era una bona iniciativa perquè estic a favor de totes les accions que puguin ajudar a la formació en fotografia i per la bona trajectòria de les persones que hi ha al darrera de la seva organització. Em va semblar una proposta coherent en el seu conjunt.

Les fotografies dels escolars santpolencs del 1960

Salvador Tió retratat per Marqués a l'escola del Sr. Villaronga.

La Sala Ainaud de Lasarte va acollir el 13 d'octubre una activitat emmarcada dins del SantPolDOC que tenia per objectiu la difusió d'un seguit de fotografies dels nens i nenes que anaven a l'escola a Sant Pol l'any 1960, les quals han estat recuperades a iniciativa de Salvador Tió Sauleda. Posteriorment han estat digitalitzades per Pere Sauleda Parés, cosa que ha permès la seva visualització en alta resolució. La voluntat de tots dos és donar a conèixer l'existència d'aquestes fotografies a les persones que hi apareixen o, en defecte, a familiars seus que estiguin interessats a recuperar-les.

Les persones que no van poder assistir a l'activitat i estiguin interessades a visualitzar les fotos, es poden adreçar a l'Arxiu Municipal de Sant Pol, el qual disposa d'una còpia dels materials, per tal de garantir la seva preservació. Tot seguit reproduïm la nota que explica la història de com es van recuperar els negatius originals.

Salvador Tió i Sauleda

Text

Fotografies de tots els alumnes que hi havia a les tres escoles de Sant Pol de Mar: Germanes Dominiques, Escoles nacionals del senyor Garcia i Escola del senyor Villaronga, fetes a Sant Pol de Mar el 3 d'octubre de 1960 pel fotògraf Marqués.

«Cap a voltants de 1985 mirant la fotografia que m'havien fet de petit a l'escola del senyor Villaronga vaig mirar al darrere i vaig veure que hi havia el tampó en tinta blava del fotògraf que havia fet aquesta fotografia: FOTO-REPORTAJE MARQUÉS. Pje. Centellas, 4. Barcelona.

Era un diumenge i em vaig acostar al domicili que deia la fotografia. Vaig trucar a la porta i em va rebre ell mateix. Era ja un home d'uns 75, quasi 80 anys, i em va fer passar a l'habitació que donava al carrer. Li vaig dir que ell havia anat a Sant Pol cap als anys 60 i ens havia fotografiat a tots el nois i noies de les escoles. Em va explicar que durant una època s'havia guanyat la vida anant poble per poble fotografiant els nois i noies de les escoles. Aleshores li vaig preguntar si guardava els negatius i va dir que havia fet societat amb un altre fotògraf i que s'havien repartit els negatius, però es va aixecar i va mirar en una llibreta, va obrir un calaix i els va trobar. Estaven enrotllats, embolicats amb un paper i agafats amb una gometa. En el calaix hi havien molts més rotllos, segurament d'escoles veïnes de Sant Pol; com Canet, Calella, Sant Cebrià, etc. Li vaig preguntar si em vendria els negatius de Sant Pol i em va dir que jo en faria negoci, cosa que li vaig respondre que el meu interès era conservar aquest document on hi havia tota o quasi tota la mainada que hi havia a Sant Pol el 1960. Aleshores em va demanar una quantitat de diners que només em permetia comprar les fotografies fetes a Sant Pol.

Més endavant, passats uns pocs anys, vaig pensar que valia la pena recuperar els altres negatius que tenia aquell home, ja que havia anat fotografiant, poble per poble, moltes escoles i eren un document molt valuós. Vaig poder localitzar la filla del fotògraf, doncs ell ja havia mort, i en preguntar-li pels negatius que havien quedat em va dir que al canviar de casa els havien llençat. No hi havien donat cap importància.»

PENYA XÍNDRIES:

38 ANYS APOSTANT PER LA CULTURA A SANT POL

L'Associació Cultural Penya Xíndries de Sant Pol de Mar va néixer l'any 1983 amb un esperit que segueix encara molt vigent: el d'organitzar diferents activitats culturals a la nostra població. Es tracta d'una associació legalment constituïda i sense afany de lucre, que reverteix tots els diners que recapten en l'organització de les activitats i en la compra de material per portar-les a terme.

A Tot Drap

Agrupació Escolta el Nus

Amics de les Arts

Ampa Escola Sant Pau

Ampa Institut Sant Pol-La

Vallalta

Associació Fira Alternativa

At. Club Sant Pol

Centre Cultural i d'esbarjo

Club Bàsquet Sant Pol 07

Club Nautic Sant Pol De Mar

Club Petanca Sant Pol

Club Petanca Santpolenc-

Maresme

Club Tennis Sant Pol

Colla de Geganters

Comissió de Reis

Crisol

Dones de La Vallalta

Esbart Dansaire

Grup l'Hotel

La Infernal de la Vallalta

Penya Xíndries

Unió d'Establiments i Serveis

Volades Santpolenques

Els seus inicis es remunten a principis dels anys 80 amb la posada en marxa de la Sardinada Popular, una activitat que es realitza coincidint amb el dissabte més proper a la Diada de l'Onze de Setembre acompanyada d'alguna actuació musical, i que ve a ser la cloenda de les activitats organitzades per l'entitat durant l'any.

En les seves dues primeres edicions, la Sardinada va estar organitzada per la Junta de l'Atlètic Club Sant Pol, de la qual en sorgiria la Penya Xíndries. Els seus membres expliquen que en una reunió de la junta del Sant Pol es va començar a comentar quin nom es podia posar a la nova entitat i varen sortir dues propostes: Xíndries i Lep. Va ser la primera opció la que va guanyar la votació i, d'aquesta manera, en Jordi Abril es convertia en el primer president de la Penya Xíndries.

Tot just un any més tard, Lluís Tobella Rubert en va ser elegit president i va ocupar el càrrec fins

a l'abril de 2016. Des d'aleshores ençà, el president és en Jordi Ferrer Sauleda.

La Penya Xíndries va tenir inicialment uns 15 components, xifra que va anar creixent fins arribar a la quarantena. En l'actualitat, 37 persones formen part de l'entitat, si bé en algunes tasques i activitats compten amb altres persones col·laboradores.

Amb el pas dels anys la Penya s'ha convertit en una de les entitats més dinàmiques de Sant Pol organitzant, a banda de l'abans esmentada Sardinada Popular, el festival Firammar, el concurs de composició d'havaneres de Catalunya «Josep Bastons» i la Fira del Formatge. A més, també va agafar, en el seu moment, el relleu per tirar endavant el Festival de Jazz Galet Club.

En relació a la Fira d'Artesans del formatge i de pastor, des del primer any, el 2012, ha gaudit de la presència dels millors professionals del seu

àmbit i, en les darreres edicions, ha incorporat el concurs popular del millor Formatge de la Fira. Se celebra el darrer cap de setmana d'abril i compta amb activitats paral·leles que permeten descobrir al visitant els tipus de llet i de quall amb els quals es fan els millors formatges artesans.

Així mateix, tant el festival de Jazz Galet Club com el festival d'havaneres del Firamar han servit per portar les millors formacions i solistes del país. També cal destacar el premi 2x4 que la Fundació Ernest Morató de Palafrugell va concedir l'any 2020 a la Penya Xíndries per l'organització del festival d'havaneres i pel concurs de composició d'havaneres «Josep Bastons», un certamen únic a Catalunya i que s'organitza amb la col·laboració de l'Ajuntament de Sant Pol.

D'altra banda, la Penya Xíndries col·labora amb moltes entitats de la vila. Amb la Comissió de Reis, participen en la construcció d'una carrossa periòdicament. També

han col·laborat en la Festa de Sant Antoni Abat, en la Revetlla de Sant Cristòfol i en la Marxa de Sant Pau. A més, una col·laboració molt especial és la que mantenen amb el Centre Cultural i d'Esbarjo i amb A Tot Drap, dues entitats de gran pes en l'organització d'algunes de les seves activitats. Una Penya, per tant, sempre oberta a col·laborar amb l'Ajuntament i altres entitats santpolenques!

LA VEREMA A SANT POL

Cristina Bosch i Prat

Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar

La tardor és sinònim de castanyes i panellets, però anys enrere era, sobretot, el temps de la verema. Era la feina més important de l'estació, la que requeria més mà d'obra i un treball més feixuc. Ens submergim en aquell Sant Pol, que es vestia de verd i on la flaire de raïm trepitjat envaïa tots els racons del poble

La cultura del vi està molt arrelada a casa nostra, les propietats que se li atribuïen el van convertir en imprescindible a totes les llars: el porró era sempre al mig de la taula, el pa amb vi i sucre una de les menges més habituals i un got de vi calent era el remei per fer passar el fred a l'hivern. Quan la mainada arribava a casa amb els genolls pelats, fruit d'alguna ensopegada, un bon raig de vi a la ferida era l'únic desinfectant disponible i les picades d'insectes es tractaven amb una bona frega de vinagre.

Per trobar els primers vestigis del conreu de la vinya a Sant Pol ens caldria viatjar fins al s. I, quan els romans van establir un centre productor de vi a la zona de Moré. Des de llavors, anem tenint notícies de l'existència de vinyes, al voltant del Monestir de Sant Pau i per tota la geografia local, fins arribar a ser, al segle XVIII, la principal font d'ingressos de la pagesia santpolenca. Al 1851 la vinya suposava el 61% del total de terres de conreu del poble i el 75% de la producció agrària local. Ho era tot pels terrassans fins l'arribada de la fil·loxera.

La plaga de la fil·loxera es va introduir a Europa de manera accidental, a través de ceps provinents de vinyes americanes, els quals eren immunes al paràsit. Va aparèixer l'any 1863 a França, on s'estengué ràpidament a causa del gran nombre de vinyes i de la impotència dels

Sant Pau envoltat de vinyes (1950).

i el maleït corch, que a última hora es ficà en los raïms, podrint-los de mala manera.¹

El santpolenc Francesc Xavier Tobella, fill de la masia de Can Reig, era enginyer agrònom i un home preocupat per aplicar criteris científics a la investigació del camp. Era un expert en el món de la vinya i va destacar en la lluita contra la fil·loxera a Catalunya. Al Centre Català de Sant Pol hi feia xerrades, adreçades als pagesos, sobre com combatre aquesta i d'altres plagues del camp.

Els fenòmens meteorològics afectaven els camps i vinyes de Sant Pol i eren claus per decidir el resultat de la collita. Les ventades, però, sobretot, les pluges i pedregades feien malbé els raïms o bé eren responsables de l'aparició de fongs: *Les últimes pluges portaren a una intensa invasió de Mildew, que perjudicà en gran manera a les plantes.²*

Altres vegades la pluja era esperada i feia molt de bo: *Ja ha plogut! Lo dimecres d'aquesta setmana ploqué, posant més d'un pam de sahó al rost, lo que vol dir que les vinyes reverdeixen i es refan los raïms; ja convenia, la pluja d'aquest dia, si no ve cap contrarietat, serà per als terrassans unes quantes centes càrregues més de vi. Déu n'hi dó!³*

També la sequera era un problema: *No vol ploure, i els pagesos s'adonen que aquesta falta d'aigua serà causa de que es perdi bona part de la collita del vi. (...) Quan no és per naps és per cols, lo pagès sempre rep.⁴*

En alguna ocasió les vinyes també havien estat objecte de robatoris i pillatges: *Pocs són los propietaris d'aquest terme, que no hagin notat que de sos camps desapareixen com per art d'encantament los fruits, que amb tant delit i a costa de no pocs gastos n'esperen recollir. Hi ha comparet que a l'hora de veremar s'ha trobat amb la feina mig feta, ja a tant arriba el desvergonyiment dels lladres!⁵*

Eren moltes les cases de Sant Pol que tenien vinyes i feien el seu vi. Tot i que hi havia feina tot l'any, el moment més important era la verema o la «verma», tal com deien els santpolencs: *Com cada any, una eufòria especial es fa present per les cases, pels carrers de la vila: som en temps de la verema i ja fa dies que la sentor dels raïms, la bonior de les vespes i abelles i el traspals propi d'aquestes diades fa anar els vailets de bòlit. Fora vila, tot verdeja; tot és un bé de Déu de ceps.⁶*

agricultors per aturar la plaga. Això va afavorir, d'entrada, els viticultors catalans, que van exportar molt vi a bon preu, a causa de l'augment de la demanda i van viure una autèntica febre d'or. Però els insectes no entenen de fronteres i la plaga arribava a Catalunya l'any 1879, cosa que va fer que en pocs anys el Maresme també es veiés afectat.

Trobem referències sobre la marxa devastadora de la fil·loxera a *El Santpolench*, que l'any 1890 explicava que ja s'havien empeltat ceps americans, que eren immunes a l'insecte, i que suposaven l'única solució possible per recuperar la producció de vi. Aquell any la collita va ser abundant i de bona qualitat, però la plaga va seguir fent estralls a les vinyes que continuaven amb les varietats de ceps autòctones. No era l'única calamitat, n'hi havia d'altres, com el corc del raïm: *Lanyada ha sigut molt menos que mitjana, segons diuen, la culpa la té la falta d'aigua*

Santpolencs traginant un cove de raïm.

¹ *La Costa de Llevant* (12-09-1897)

² *La Costa de Llevant* (20-09-1896)

³ *La Costa de Llevant* (02-09-1905)

⁴ *La Costa de Llevant* (30-08-1903)

⁵ *La Costa de Llevant* (26-09-1897)

⁶ Joan Carreres Péra (1979)

Eren dies de molta feina, però es feia amb il·lusió per la collita del vi, ja que el pagès en podia viure durant tot l'hivern. Es començava a veremar pels volts del 15 de setembre, però la meteorologia decidia el moment més avinent per collir: *Enguany la verema s'ha retrassat un bon xich, per causa d'haver sigut molt tardana la primavera, puig eren ja ben tard quan los ceps començaren a borronar.*⁷

Quinze dies abans es començaven tots els preparatius. Calia posar aigua a les portadores perquè s'estanyessin, netejar el cup o tina on anava el raïm i tots els atuells que s'havien de fer servir: *Ja es comença a veure el traje propi de aquest temps, tothom s'afanya a preparar portadores i bótes i netejar los cups. Alguns ja han començat a tallar i altres esperen tanda per poder fer lo mateix. Aquests 15 dies tothom té feina.*⁸

Els pagesos sempre s'ajudaven els uns als altres: decidien per quina vinya començarien i com anirien avançant en les tasques de la verema: *A casa, el pare es trobava amb els pagesos, que eren tota una colla, parlaven i deien: com començarem a «vermar»? Primer sempre començàvem nosaltres perquè teníem dues vinyes, fèiem la primera, llavors anàvem fent la dels altres i la última érem nosaltres.*⁹

Calia tenir tota la mà d'obra disponible per poder veremar en el mínim de temps i evitar que quan arribessin les darreres portadores el most ja hagués començat a fermentar, per això hi participava tothom qui podia. Els pescadors també hi col·laboraven i quan no ho feien, se'ls trobava a faltar: *Pocs anys com aquest ens hem trobat amb tanta falta de braços per veremar, tothom buscava gent i carros i vasts i no se'n trobaven. Lo fet que els pescadors hagin anat tant aviat al bou n'ha sigut bona causa, puig que ells sols aportaven tots los anys un contingent d'homes, que per a veremar feien bon servei.*¹⁰

La feina començava a la vinya, tallant el raïm amb un «vermell» o falç petita. També hi havia una pedra grossa, amb la qual s'aixafava una mica el raïm, sense desfer-lo, per tal que n'hi cabés més quantitat a la portadora: *El sol al migdia era molt fort i el raïm preciós, ros i brillant. Teníem picapoll, pansa negra i vermellós, tot molt bo. Ens ajudàvem els uns als altres. Primer la vinya i després la de l'avi Bartomeu a Burinons. Convidàvem a les amistats que volguessin venir a la verema i es feien el seu cistellet. Amb el vermell tallàvem el raïm i el posàvem en coves de verema, que traginaven els homes, omplint les portadores i quan el carro estava ple l'abocaven al celler de casa, a Sant Pol.*¹¹

⁷ La Costa de Llevant (21-09-1907)

⁸ La Costa de Llevant (16-09-1900)

⁹ Maria Assumpció Borrell Tarridas (24-09-2021)

¹⁰ La Costa de Llevant (04-10-1903)

¹¹ Pilar Casas (20-09-2021)

EREN DIES DE MOLTA FEINA, PERÒ ES FEIA AMB IL·LUSIÓ PER LA COLLITA DEL VI, JA QUE EL PAGÈS EN PODIA VIURE DURANT TOT L'HIVERN

Els de Can Balmanya a la vinya, fent la verema.

Jaume Borrell, de Can Balmanya, amb el seu cavall, carregat de portadores.

La vinya de la família Casas-Pera en un dia de verema (1945-1950).

El tragi era constant i el poble vivia una animació extraordinària: *Era un continuo anar i venir de carros carregats del dolçíssim most, que semblava que ens trobàvem per uns quants dies traslladats en una gran ciutat industrial.*¹²

"Vermell" o falç petita.

El pitjor que podia passar és que ploqués els dies de la verema. Els pagesos s'enfadaven molt perquè destorbava en les operacions i quan tallaven el raïm calia tapar els portadores perquè no hi entrés l'aigua: *Tot aquest estiu que la ballem piadosa per falta d'aigua i ara que estem al mig del vremenar ens la dona per les butxaques, entorpint i dificultant aquella feyna.*¹³

A Sant Pol hi havia algunes masies que feien vi, com Can Roca Pagès: *D'un quan temps en aquesta banda, sovintegen les visites a casa del propietari i agricultor D. Francisco Roca. La causa, segons tenim entès, és que el dit senyor posseeix una col·lecció de ceps de producció directa, que és l'admiració de tothom.*¹⁴

També a Can Balmanya recorden amb nostàlgia com era el temps de la verema: *El pare tenia un cavall i un carro, on hi cabien 6 portadores. I lo que era més pesat era baixar de la vinya amb el carro, havia d'entrar a la Nacional II i la mare sempre patia pel trajecte. I valga que el cavall que teníem era bo i el pare l'havia ensenyat perquè el vam comprar de petit.*¹⁵

¹² La Costa de Llevant (26-09-1915)

¹³ La Costa de Llevant (16-09-1905)

¹⁴ La Costa de Llevant 05-09-1915

¹⁵ Maria Assumpció Borrell Tarridas (24-09-2021)

A dins el poble també hi havia una gran activitat, especialment al carrer del «Cau» i també al tram final del C/ Havana, on a cada porta hi havia un celler. El cup, generalment, estava fet de pedra. A la part de dalt tenia una rebava on es col·locaven unes fustes travesseres anomenades brescat, que servien per tapar-lo. Els veïns esperaven que vingués el carro i quan tombaven els raïms tothom a trepitjar-los. El vi anava caient per entre les fustes mentre que la brisa o rapa quedava al damunt. En aquesta operació hi participaven tots els amics i coneguts: *La canalla s'hi esperaven a trepitjar raïms. Nosaltres estàvem allà a la Plaça Anselm Clavé i tothom se'n recorda de venir a trepitjar raïms. Hi havia unes cordes que es posaven al sostre i es podien aguantar. Primer es trobaven molt freds, però després eren tant calents, perquè a mida que anaves trepitjant s'escalfaven. Hi estàvem una bona estona trepitjant raïm, fins que quedava ben aixafat.*¹⁶

Un cop el raïm ja estava tot a dins del cup calia deixar-lo reposar: *La verema al cup no deu estar-hi més que el temps que es necessita perquè el most sofreixi la primera fermentació, o sia la tumultuosa, i aquesta no tots los anys necessita el mateix temps.*¹⁷

Uns quinze dies després de la verema hi havia el «Tramostar», que consistia a treure el vi del cup i posar-lo a la bóta. Es feia bullir vi amb una caldera per posar una quantitat a la bóta i amb una premsa s'anava colant el vi del most, el posaven en barrals i cap a les bótes: *El vi destinat per bullir, havia de ser verge o sigui sense fermentar, es feia amb calderes de coure, la majoria d'elles, de cabuda de mitja càrrega, o sigui de 60 litres. La bullida estava acabada quan havia mermat la meitat.*¹⁸

Era un dia de molt treball i de joia per tenir la verema feta, es feia un bon esmorzar de carn a la brasa i es celebrava amb un dinar: *El dia de vermar si que anàvem a cole, però el dia de tramostar no, aquell dia fèiem festa i ja ens hi esperàvem, ens quedàvem a casa a ajudar i es feia un bon dinar.*¹⁹

També era típic bullir most per fer vi dolç, que era conegut pels santpolencs com a «Vi de la bóta del racó» i que, durant molts anys, va ser el vi de postres per les festes i diades assenyalades.

Cap al mes d'octubre, es traspalsava el vi, és a dir, es treia de la bóta i es posava en una altra, per tal d'aïllar el residu que havien quedat al fons i que s'anomenaven «les mares», que de deixar-les podien fer malbé el vi. Era una creença generalitzada que el traspals del vi, com la poda de les sarments de la vinya, es feien sempre en lluna vella.

L'adagi diu «Per Sant Martí tapa el vi», cosa que indica que calia fer aquesta operació pels volts de l'11 de novembre, ja que si la bóta agafava aire el vi es

La família Tarridas bullint vi a «Can Lep», al «Cau», actual Carrer Sant Pau (1960 aprox.)

**TAMBÉ ERA TÍPIC
BULLIR MOST
PER FER VI
DOLÇ, QUE ERA
CONEGUT PELS
SANTPOLENCES
COM A «VI DE LA
BÓTA DEL RACÓ»**

¹⁶ Pilar Casas Pera (20-09-2021)

¹⁷ La Costa de llevant (08-09-1901)

¹⁸ Josep Serra «Terri» (2011)

¹⁹ Maria Assumpció Borrell Tarridas (24-09-2021)

malmetia: *A casa se'n feia molt i teníem unes bótes molt grans, quan es posava el vi a la bóta no es tapava, però per Sant Martí s'havia de tapar el vi i havia de ser un dia serè. Jo recordo el pare, que jo l'ajudava, i anava amb una plata i hi posava esperit de vi, agafava el tap, el sucava i tapava la bóta, picant amb una maça de fusta, sense picar massa fort perquè el vi no es tornés agre.*²⁰

La manera de mesurar la producció obtinguda era utilitzant com a unitat la càrrega. Una càrrega era allò que podia transportar la mula o el cavall, ja fos plena, gra, raïm, etc. En el cas del vi s'equiparava a quatre barralons i a uns 121,6 litres o 128 porrons. D'aquesta manera, una bóta de les grosses tenia vuit càrregues i 972 litres.

No només comptava la quantitat de raïms, sinó també la qualitat, si el vi era millor es pagava a més bon preu: *Ha resultat tal com dèiem la verema d'enguany, mitjana collita, però de qualitat superior. Ara sols falta que els preus responguin als afanys de la classe pagesa hi té desmerçar en el cultiu i la conservació dels respectius vinyats.*²¹

Alguns pagesos eren els propietaris de les vinyes, però n'hi havia molts que les tenien arrendades a algun propietari. Normalment, en el repartiment s'anava al quart (una quarta part per al propietari i 3 per al pagès).

*A les cases que venien vi, penjaven una branca de pi a sobre la porta d'entrada, això indicava que tenien vi de collita pròpia. Una manera també de comunicar a Sant Pol que hi havia una nova casa que venia vi era contractar a l'agutzil (últimament en Pepet Fugasot), que passava pels carrers, tocant la seva trompeta i cridant el nom del pagès, tot portant un porró amb vi, que deixava provar a la gent que sortia per sentir la nova.*²²

A partir de la dècada del 1960 va començar el conreu de la maduixa i això va fer que, progressivament, les vinyes fossin substituïdes pel conreu d'aquesta fruita i es deixés de fer vi a Sant Pol. Però encara avui es fa servir l'expressió «anar a la vinya» quan es parla d'anar a l'hort o a qualsevol terreny de conreu, tingui o no tingui ceps, i els qui van viure la verema de petits recorden, amb nostàlgia, aquells dies d'activitat frenètica, que donaven la benvinguda a la tardor.

ALGUNS PAGESOS EREN ELS PROPIETARIS DE LES VINYES, PERÒ N'HI HAVIA MOLTS QUE LES TENIEN ARRENDADES A ALGUN PROPIETARI. NORMALMENT, EN EL REPARTIMENT S'ANAVA AL QUART (UNA QUARTA PART PER AL PROPIETARI I 3 PER AL PAGÈS)

Bibliografia

- 📖 Sauleda Parés, Pere; Sauleda Parés, Jordi (2000). *El Sant Pol de l'avi*. Sant Pol de Mar.
- 📖 Sauleda Parés, Pere; Sauleda Parés, Jordi (2011). *El Sant Pol d'ahir i de sempre. El camp i els pagesos*. Sant Pol de Mar.
- 📖 Publicació *El Santpolench* (1890-1894).
- 📖 Publicació *La Costa de Llevant* (1894-1920).
- 📖 Carreres Pera, Joan. «La Verema»: *Evocacions històriques de Sant Pol*. Publicació *El Rellotge* (Setembre 1979).
- 📖 Gurri Costa, Ester; Sánchez Campoy, Eduard. (1997). *El jaciment romà de Moré, un centre productor de vi laietà*.

Fonts documentals, orals i imatges

- 📖 Pilar Casas Pera.
- 📖 Maria Assumpció Borrell Tarridas.
- 📖 Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar.
- 📖 Arxiu Pere Sauleda.

²⁰ Maria Assumpció Borrell Tarridas (24-09-2021)

²¹ *La Costa de Llevant* (04-10-1914)

²² Josep Serra «Terri» (2011)

ELS CARRERS DE SANT POL

Comentats per un que no és de Sant Pol

Ramon Sargatal

En aquest número publicuem el quart lliurament d'aquest treball del farnesenc Ramon Sargatal amb el qual dona a conèixer la història dels noms dels carrers de la vila.

HAVANA. CARRER DE L'

És la capital de la república de Cuba, amb més de dos milions d'habitants. El seu nom originari és San Cristóbal de La Habana. Va ser fundada a començaments del segle XVI. Entre el final del XVIII i la primera meitat del XIX hi va haver un enorme flux migratori de catalans que arribaven a Cuba per fer-hi les Amèriques. Es calculen en més de cent mil els habitants que hi tenien arrels catalanes. Entre aquests catalans, hi figuraven els Planiol, els Sauleda, els Paulís i altres santpolencs il·lustres. Molts van desembarcar al port d'aquesta ciutat, que ja s'havia convertit en un important centre comercial i cultural. L'Havana va assistir al naixement de revistes en català, entitats i associacions creades i gestionades per catalans. També a l'aparició de moltes empreses.

Entre aquestes iniciatives de tota mena destacarem el *Restaurante Castillo de Farners*, al centre de La Habana Vieja. El va muntar l'any 1896 el colomenc Francesc Puig i Barnils. A l'entrada encara hi penja una foto amb tres tipus més que

somrients i aquest peu de text: «*El joven estudiante en Derecho Fidel Castro hizo su presencia el 9 de Enero de 1959 a las 4'45 de la madrugada convertido en Comandante jefe del Ejército rebelde y acompañado por los comandantes Ernesto «Che» Guevara y Raúl Castro*». Així doncs, el primer ressopó de Castro després de l'entrada triomfal a L'Havana va ser en un restaurant... de La Selva!

També és memorable la promulgació de la Constitució Catalana (1928). Va ser aprovada al Centre Català de L'Havana per l'Assemblea Constituent del Separatisme Català, sota la presidència d'un Francesc Macià que no hi havia arribat a per fer-hi les Amèriques, sinó fugint de Primo de Rivera. Ni que fos durant tres dies i sense que ningú no se n'adonés, la Constitució de L'Havana va ser un text constitucional vigent a la República que l'avi proclamaria des del balcó de la Generalitat. Tres dies... Bé, què hi farem, ha tingut més continuïtat el restaurant d'en Puig i Barnils...

Altres noms

Durant la República: Carrer de Pep Ventura (acord de Ple, 15-02-1932).

Font

- ☛ Carme Vinyoles, Pau Lanao i Miquel Torns. *I el besavi va anar a Cuba*. Suplement especial de *EIPunt*. Any 1998.
- ☛ Joan M. Ferran Oliva. *La Constitució Catalana de L'Havana*. Pagès Editors, 2005.
- ☛ Cristina Bosch. *Arxiu de Sant Pol. Estudi de la variació dels noms dels carrers de Sant Pol*.

Localització

Centre Vila.

HEROIS DE LA FRAGATA NUMÀNCIA,

CARRER DELS

La fragata Numància va ser la primera embarcació militar que va donar la volta al món. El periple es va iniciar arran d'una de les operacions més forassenyades que mai ha fet l'armada espanyola: l'intent de recuperació de les antigues colònies de Xile i Perú, a més de deu mil milles de la metròpoli, sense cap pla establert ni previsions d'avituellament.

El 2 de maig de 1866, la Numància i la resta de l'esquadra van bombardejar el port del Callao d'una forma temerària, eixelebrada i mancada de qualsevol tàctica. El desastre va ser total. La flota va haver de retirar-se fent rumbos diversos. Amb els motors avariats i navegant a vela, la Numància va fondejar primer a les Filipines (encara colònia espanyola), després va passar pel Cap de Bona Esperança i va fer escala a Rio de Janeiro i Montevideo abans de posar rumb a Espanya. L'escorbut, la manca d'aigua dolça i la podridura dels aliments van fer d'aquell viatge un calvari que va causar una gran mortaldat.

Entre la flota *trionfal* hi havia els mariners de Sant Pol de Mar Joan Riera Fontrodona (àlies «Sabé») i Quirze Puig Campdesuñer. Eren capitanejats per l'almirall Méndez Núñez, tot un *hijodalgo* que va enviar a l'altre barri centenars de joves. Això sí, va aconseguir deixar per a la posteritat una frase: aquella que diu que més val honra sense vaixells que vaixells sense honra.

Si no hagués estat tan enderiat en enriquir la paremiologia, potser hauria reparat en un detall menor: la marina anglesa ja feia temps que combatia eficaçment l'escorbut amb les taronges i llimones que comprava... als espanyols! Qui sap si algun marineret anglès — mancat d'honra, no cal dir-ho — no va començar llavors a esprémer una altra frase que mai no deixa de tenir vigència: *Spain is different...*

Font

✎ Xavier Mas i Gibert, *Mariners de Canet i de la costa del Maresme en el conflicte d'Espanya amb Xile i Perú (1885-1886)*. Revista *El sot de l'Aubó*, XVI pàg. 26-33. Centre d'estudis Canetencs.

Localització

Del barri de l'Hotel al Casarell.

IGNASI IGLESIAS, CARRER D'

Ignasi Iglesias i Pujadas

(Sant Andreu del Palomar, 1871- Barcelona, 1928).
Dramaturg i poeta.

Un dels exponents del teatre modernista. Va escriure una quarantena d'obres de teatre. Les de la primera etapa (*Alosa, La resclosa, L'argolla, Fructidor...*) van significar una gran renovació de la literatura dramàtica catalana i un trasbals per a la societat benestant, atesa la temàtica «escandalosa» que ofería al públic. En l'última etapa va passar de tractar conflictes individuals, com l'alliberament dels instints naturals, l'incest o el rol de la dona, a centrar-se en problemes socials i de defensa de determinats valors «burgesos» com el treball i l'esforç, més propis del moviment noucentista. Són d'aquesta època, entre altres, *Els vells, Flors de cingle* i *Les garses*. Tenia una gran amistat amb Pere Coromines i amb Amadeu Vives. Quan va morir va rebre un sentit homenatge popular. A cavall d'una i altra etapa de la seva creativitat literària, va escriure *La barca nova* (1907), concebuda a la població de pescadors de Sant Pol. Ja hi surten temes com la desigualtat, el cooperativisme i el socialisme, però sense gens d'esperit de revolta. «Jo no faig mítings al teatre,» —va dir en una ocasió— «jo plantejo qüestions socials per resoldre-les amb amor i no amb trets». Doncs sense engegar trets ni provocar escàndols, i com a mostra de gratitud per haver immortalitzat Sant Pol a la història de la literatura catalana, cantem plegats la cançó del tercer acte, que de ben segur no incomodarà ningú:

«A la costa de llevant hi ha una barqueta,
que ningú la vara mai, tant petiteta.
Només la varen els cors de les donzelles
quan la mar roba l'amor d'alguna d'elles.»

Font

✎ Martí de Riquer/Antoni Comas/Joaquim Mola. *Història de la literatura catalana*. Volum 8. Ed. Ariel. 1986.

✎ Ramon Sargatal i Susanna Canal. *Diccionari d'escriptors en llengua catalana*. Ed. 62.

✎ Pau Vinyes i Roig. *Estrena de La barca nova el 1907*.

✎ <https://core.ac.uk/download/pdf/39136383.pdf>

Localització

Barri de Can Villar.

IGNASI MAS MORELL, CARRER D'

Ignasi Mas Morell
(Barcelona, 1881 - 1953).
Arquitecte.

A Barcelona, Ignasi Mas va ser l'autor del projecte arquitectònic de la plaça de braus Monumental, del magatzem *El Siglo* i del gran edifici neoclàssic de l'antiga empresa de fabricació de vehicles David. A Sitges, hi va projectar la Casa del Rellotge. A Santa Maria d'Oló, la fàbrica de l'actual empresa Sauleda. I a Sant Pol? A Sant Pol són obres seves la pràctica totalitat de les cases modernistes que avui hi contemplem. Hi destaca la casa encarregada per Ramon Planiol i Claramunt, al carrer de l' Abat Deàs. El prohoms Planiol la va fer construir per al seu germà. Just al xamfrà del carrer que porta el seu nom s'aixeca la casa de la seva família, pujada pel pare d'Ignasi Mas segons un projecte del fill. En aquest carrer abans hi havia una part dels col·legis públics, el de nois. Més tard es van fer les escoles del carrer de Santa Clara, que també van ser projectades per ell. Ignasi Mas devia ser el primer interessat que es complís el desig d'un altre Ignasi, el dramaturg Ignasi Iglesias: la primera pedra guarda un poema seu que comença així:

*Pedra primera colgada a terra,
com una arrel,
que mai dels sigles, ni en pau ni en guerra
vegis el cel...*

Altres noms

Anterior a la República: Calle de la Escuela.

República: C/ Jacint Verdaguer.

Franquisme: C/Jacinto Verdaguer.

Font

☞ Pere i Jordi Sauleda. *El Sant Pol d'ahir i de sempre*. Les noves escoles. 2005.

☞ Cristina Bosch. Arxiu de Sant Pol. *Estudi de la variació dels noms dels carrers de Sant Pol*.

Localització

Centre Vila.

JACINT VERDAGUER,

CARRER DE

Jacint Verdaguer i Santaló
(Folgueroles 1845 - Vallvidrera, 1902).
Escriptor i sacerdot.

Què, «Jacint»! Què, «Verdaguer»! Mossèn Cinto, aquest home sempre serà Mossèn Cinto! Va ser un poeta romàntic, exaltador de la pàtria a través de la història, la llegenda i el paisatge. En són fruit principal els dos poemes èpics *Atlàntida* (1877) i *Canigó* (1886), obres cabdals de la literatura catalana contemporània. També és autor d'una extensa obra poètica de caràcter religiós i d'una altra en prosa recollida en el llibre *Excursions i Viatges*. Com a sacerdot, a causa del seu arravatament místic, se les va tenir de valent amb la jerarquia eclesiàstica catalana, que va arribar a confinar-lo i a retirar-li la llicència sacerdotal. D'aquests conflictes neix la col·lecció d'articles *En defensa pròpia*. Se'l considera el pare del català modern pel seu model de llengua. Segons Joan Coromines, «si hi ha un escriptor que faci autoritat en llengua catalana, aquest és Verdaguer». Incomprens pels seus correligionaris i condemnat a fer vida solitària, Mossèn Cinto va tenir un enterrament multitudinari perquè el poble sí que se l'estimava. El periodista català Agustí Calvet —Gaziel— parla en les seves *Memòries* de la comitiva fúnebre passant a prop de les Drassanes de Barcelona: «Era una pinya de gent, com un eixam atapeït (...) I per les vores, centenars de carruatges, esperant que el dol hagués pres comiat. La desfilada es feia interminable.» Des d'aleshores, el nom de Mossèn Cinto va començar a ser present als nomenclàtors de carrers de molts pobles i ciutats de Catalunya. Com a metàfora urbanística de la seva torturada vida, el carrer dedicat a Sant Pol és capaç de superar per sota l'obstacle de la jerarquia N-II i enfilat decididament el camí que ens porta a saludar els gegants del parc que hi ha més amunt. Ell sí que va ser un gegant.

Altres noms

L'antic carrer de Jacint Verdaguer (avui Ignasi Mas i Morell) es va dir Calle de la Escuela.

Font

☞ Pere i Jordi Sauleda. *El Sant Pol d'ahir i de sempre*. Les Noves escoles. 2005.

☞ Ramon Sargatal i Susanna Canal. *Diccionari d'escriptors en llengua catalana*. Ed. 62, 1998.

☞ Narcís Garolera. *Galeries del record. Memòries d'un filòleg*. Ed. de 1984, 2019.

☞ Gaziel «L'enterrament de Mossèn Cinto. 13 de juny de 1902» dins de *Memòries. Històries d'un destí* (1893-1914).

Localització

Centre Vila.

JAUME I. CARRER DE

Jaume I

(Montpeller, 1208 - València, 1276).

Comte de Barcelona i Rei d'Aragó, de València, de Mallorca, comte d'Urgell i senyor de Montpeller.

Fill de Pere I el Catòlic, aquell rei que «es perdé par sa folia», com va dir el seu besnet Jaume II, referint-se al desastre de la batalla de Muret. Jaume I, amb tres anys, i poc abans de morir el seu pare, va ser lliurat a Simó de Montfort com a penyora de pau. Més tard el Papa va ordenar a Simó que el restituís als seus súbdits, va ser posat sota la protecció dels templaris i, encara un vailet, va ser coronat al castell de Montsó. Definitivament truncat el domini de la corona catalano-aragonesa en terres occitanes, Jaume I va orientar la seva política expansiva cap a la Mediterrània. L'any 1229 va conquerir Mallorca als sarraïns, i la va convertir en regne. L'any 1238 li va tocar la rifa a València: Jaume I no solament la va fer regne sinó que la va dotar d'uns furs consuetudinaris. La seva segona muller, Violant d'Hongria, va tenir-hi molt a veure. L'imperi català ja estava en marxa... Cap on hauria d'apuntar, doncs, el carrer de Sant Pol que duu el seu nom? Directe a la platja i mirant cap a ses illes. Una vida ben agitada, a fe de Déu, i amb un matrimoni, el dels seus pares, del tot *desestructurat*. El rei Pere tenia avorrida la muller, però diuen, diuen, diuen que Maria de Montpeller se les va fer venir bé perquè abans de divorciar-se li arribés una criatura. Per això va demanar a un ric vassall que substituís el seu espòs al tàlem durant les primeres hores de la nit, que era quan el monarca se n'anava amb d'altres dones. No voldríem afegir llenya al foc de la remor. Val més que sigui Bernat Desclot qui ens conti de primera mà com va reaccionar el cavaller a la proposta de la reina: — «*Madonna, dix lo ric-hom, sapiats que jo faré tot ço que vós manets, e pus així és, no ho tardem pus. Ara aparellat-vos, que el rei ha emprès que al vespre li amèn aital dona la qual vós sabets, e jo vendré a vós, e tot celadament, amenar-vos al castell, e metré-us en la cambra, e puis sapiats què fer...*» I tant que va saber què fer, la madona! Quan Pere, l'espòs reial, va anar a colgar-se al llit a les tantes de la matinada, en Jaume ja era un projecte reeixit i el cavaller, ben lluny de la cambra. No va reeixir, per contra, l'intent d'assassinar el nadó just després de néixer. Que sigui també Desclot qui en faci l'atestat policial: «*E un jorn, mentre que l'enfant dormia al bressol en una casa, hac hom feita una trapa endret del bressol, e trames-li hom davall una gran pe[d]ra per tal que morís...*».

Font

📖 Bernat Desclot. *Crònica*. Ed.62, 1982.

📖 Stefano Maria Cingolani. *Jaume I. Història i mite d'un rei*. Ed.62, 2007.

Localització

Barri del Sot del Morer (Urbapol).

JAUME BALMES. CARRER DE

Jaume Lluçà Balmes i Urpià

(Vic, 1810-1848). Filòsof i teòleg.

Va ser un dels filòsofs més llegits del seu temps en el camp del pensament religiós. En bona part es deu a ell la renovació i actualització de la filosofia catòlica i de la doctrina escolàstica, molt anquilosada, que s'ensenyava als seminaris i a la Universitat de Cervera. De formació autodidacta, va tenir la sort de comptar amb la magnífica biblioteca episcopal de Vic, que arran de l'expulsió dels jesuïtes s'havia enriquit amb els tractats europeus portadors de la nova mentalitat científica i racionalista del segle XVIII. Va publicar *El Criterio*, la *Filosofia fundamental*, la *Filosofia elemental* i uns assaigs sobre el celibat i els béns de la clerecia. Va viure també amb passió els conflictes polítics de l'època, als quals es va lliurar decididament. D'aquesta determinació neixen les *Consideraciones políticas sobre la situación de España* i *El protestantismo comparado con el catolicismo en sus relaciones con la civilización europea*. Va ser col·laborador de *La Civilización* i redactor de la revista *La Soledad*. A Madrid va fundar el diari *El pensamiento de la Nación*. En qualsevol camp de la raó o de la fe (i també, és clar, en el de la política, que no sabem si és una subespècie de la primera o de la segona), quan hi ha confusió de pensament cal que alguna ment talentosa aclareixi el panorama i en sàpiga fer una síntesi. És el que sempre va procurar fer Balmes tot partint de l'estudi consciencios de la metafísica: arribar al pinyol. Ens quedem amb una frase de la seva *Conversa de un pagès de la montanya sobre lo Papa*. Hi diu: «*Hi ha homens que tenen molta perspectiva, pero tampoch no pican molt fondo que diguessem...*». Potser d'aquí arrenca el vell i superficial acudit: «No es el mateix la *calle* Balmes que val més que callis». Que el lector disculpi el glossador. Queda més que clar que ell no és filòsof.

Font

📖 Ferran Soldevila (director). *Un segle de vida catalana* (vol.I). Ed. Alcides 1961.

📖 <https://core.ac.uk/download/pdf/38981062.pdf>

📖 https://ca.wikisource.org/wiki/Conversa_de_un_pag%C3%A9s_de_la_montanya_sobre_lo_papa

Localització

Barri de La Marina.

VA DE LLIBRES

ADULTS

La trena.
Laetitia Colombani (2017, Salamandra)

La novel·la comença amb tres històries de tres dones de móns absolutament diferents i que no es coneixen.

Com a lectora no he estat capaç de preveure per què la Laetitia Colombani ens explica aquestes històries dins d'un mateix llibre. Però mica en mica, com els cabells d'una trena, les històries van agafant forma i es van entreteixint entre elles.

Dones fortes, valentes i que lluiten contra el destí que els ha tocat viure i que acaben unides al final, com acaba la trena quan s'uneix les tres badies de cabell que en formen cada part: camins independents que acaben en un punt comú.

La història és tan bonica, que se n'ha fet una versió infantil.

ADULTS

L'aquari.
David Vann (2016, Periscopi)

En David Vann és un escriptor nascut als anys 60 a Alaska, on va viure fins als 12 anys enmig de fred, neu, peixos i vaixells. Aquest ambient fred, solitari i dur queda molt ben reflectit en un dels seus primers escrits: *Sukkwand Island*, publicat en català per separat, però que originàriament formava part d'un recull titulat *Crònica d'un suïcida*.

Abans de continuar cal aclarir una cosa: totes aquelles persones a qui no els agradi la literatura que fa remoure les entranyes o que et deixa com si t'haguessin donat un cop de puny a l'estómac, no cal que continueu llegint. Hi ha novel·les dolces, d'altres entranyables; hi ha novel·les que et fan viatjar, d'altres et fan somiar... i aquesta et sacseja de dalt a baix.

L'aquari parla de relacions familiars. D'una mare que viu amb la seva filla i sense ningú més de la família. Se'n surt com pot. La nena, quan surt de l'escola i per no quedar-se al carrer fins que la mare plega de treballar, se'n va a l'aquari de la ciutat, on es deixa endur pels peixos i la tranquil·litat que aquests sembla que tinguin. Fins que coneix un home que ho trastoca tot.

No us explicaré qui és aquest home—ja ho descobrireu—, però sí que us diré que fa sortir la part més fosca de la mare de la protagonista i comença un procés profund de rencor, de dolor i de perdó. Perquè jo crec que, en el fons, aquesta novel·la parla del perdó (no de l'oblit).

Apunta't a la llista de distribució de recomanacions lectores!

Si vols rebre al teu mòbil les recomanacions de la Biblioteca de Sant Pol, envia la paraula *llibres* al número **661 874 108**, i un cop al mes rebràs un whatsapp amb tres propostes de lectura.

JUVENIL

La botiga de vides.
Adrià Aguacil (2020, Animal·libres)

Qui no ha pensat alguna vegada en canviar de vida? Però en canviar-la de veritat, és a dir, en viure la vida d'algú altre? Doncs existeix una botiga que ven vides.

Sí! Ho heu sentit bé! Si no t'agrada qui ets, com vius o quines són les teves condicions vitals, pots anar a la botiga i escollir una de les vides que estan en venda. Però, és clar, per comprar una vida cal pagar un preu... A canvi, has de deixar la teva vida per posar-la a la venda.

Darrera aquest «intercanvi de vides» s'hi amaguen preguntes més profundes com: m'agrada qui sóc i com sóc? Els altres tenen realment una vida millor que la meua? Ens precipitem a l'hora de jutjar la vida dels altres només pel que coneixem de forma superficial?

Si et va agradar *Quin dia tan bèstia!*, o si penses que la vida dels altres sempre és millor, aquesta novel·la et pot fer veure les coses d'una manera diferent...

L'ESPACI DEL LECTOR

Podeu fer arribar els vostres textos a l'adreça ens@santpol.cat

Aquests no podran excedir els 1.500 caràcters i se'n publicaran tants com permeti el disseny de la pàgina

Tornem a omplir la plaça!

Divendres 1 d'octubre de 2021. La plaça torna a estar força plena en l'acte reivindicatiu del referèndum del 2017. Tots plegats, convocats pel CDR de Sant Pol, evoquem aquell dia i escoltem testimonis que ens el fan molt present. Aquell va ser un dia on els nostres sentiments, i així va quedar palès, eren una muntanya russa: vam sentir alegria, ràbia, orgull, indignació, dignitat i por, també força por. La por, que compartida va ser menys por, és una mena de termòmetre que ens alerta quan ens hem de preparar, i que ens ha fet defugir certes situacions i compromisos més d'un cop per mantenir-nos sans i estalvis. Però quan no sabem què fer-ne i està a punt de guanyar-nos, també és un amplificador que ens va en contra i fa que no ens enfrontem, precisament, amb allò que ens paralitza. És per això que, després de quatre anys, de tots aquests sentiments que parlàvem, la por és el primer que hem d'esborrar. No ens podem permetre que ens venci la por perquè ens paraitzarà i ens farà perdre. En tot cas, fem que la por torni a canviar de bàndol.

Francesc Cardenyas Parés

Cap allà amb el capellà...

Molts santpolencs de tota la vida parlen de Santa Coloma de Farners amb gran naturalitat. L'explicació té un nom: Rafael Mola i Colobret, rector de Sant Pol cap als anys seixanta. Els ciutadans que l'havien conegut hi estan d'acord: era un tros de pa! N'hi ha un, però, que ens n'ha donat detalls, en Pere Tió i Sauleda. Aquí en va un: quan el seu pare, reconegut metge de família (i un altre tros de pa), rebia les típiques paneres nadalenques que li portaven els pacients agraïts, les desviava discretament cap a Mn. Mola. Què feia el capellà? Agafar la mercaderia i distribuir-la personalment per les llars dels més necessitats. Riu-te de Seur, de MRW, de Glovo o d'Amazon...!

Mossèn Mola, nascut a Santa Coloma de Farners, va exercir els primers anys del ministeri (*minister*, en llatí, vol dir servidor, vet-ho aquí) a dos llogarrets avui agregats a la capital de la Selva: Sant Miquel de Cladells (cap al 1940) i Castanyet (1948-1950). Després va anar a parar a Sant Pol i es va ficar el poble a la butxaca. De l'etapa farnesenca encara en parla emocionada una àvia (Montserrat Vehils) que el va tenir de mestre: —«Al pati ens agafava de la mà i jugàvem a *baieta*. Era un àngel de la guarda!». De l'etapa santpolenca, a més d'en Tió, en parlen molts altres ciutadans que Mn. Mola s'havia endut de colònies a la casa de Castanyet, annexa a la rectoria. Encara hi va cada any la Colla de Geganters i Geganteres de Calella, que és un llogarret d'aquí al costat no agregat a Sant Pol.

Ramon Sargatal

Consolat de Farners a Sant Pol de Mar

IGNASI IGLESIAS, 150 ANYS DEL NAIXEMENT DE L'AUTOR DE «LA BARCA NOVA»

Enguany es compleixen 150 anys del naixement d'Ignasi Iglesias, el dramaturg i poeta català, vinculat al moviment modernista, que va passar alguns estius a Sant Pol i va establir una relació molt especial amb la nostra vila que quedà plasmada en la seva obra *La barca nova*.

Ignasi Iglesias

Iglesias és un dels estiuejants més il·lustres que ha tingut Sant Pol i que, juntament amb Àngel Guimerà i Santiago Russiñol, és considerat un dels capdavanters de la literatura teatral catalana. Va néixer a Sant Andreu de Palomar el 19 d'agost de 1871.

El seu pare era ferroviari i aspirava a que el seu fill el superés i esdevingués enginyer. Però Iglesias tenia clara la seva vocació teatral. El modernisme s'estava estenent com a moviment literari. Amb una colla d'amics, entre els quals hi havia Pere Coromines, havien format un grup cultural, anomenat *Foc Nou*. També formà part de la colla de *L'Avenç*, revista cultural catalanista, precursora de les normes ortogràfiques de Pompeu Fabra.

I mentre que Àngel Guimerà, una generació més gran, exponent de La Renaixença, va ambientar els seus drames en ambients rurals o en fets històrics del passat, Ignasi Iglesias situava pràcticament totes les seves obres en el present, en la vida quotidiana. Els seus personatges són homes humils, van vestits com la gent anava vestida, parlen com parla la gent de l'època i són un reflex de la realitat del moment.

La primera vegada que va venir a estiuejar a Sant Pol va ser l'any 1906, i va establir una relació molt propera amb la seva gent. Va ajudar amb gran entusiasme l'elenc local d'aficionats al teatre, als quals va dirigir en moltes ocasions. La primera vegada va ser el setembre 1906, concretament, el mes de setembre amb la representació de «L'Escorçó» i «Joventut».

Durant la seva primera estada a Sant Pol, Ignasi Iglesias va observar els costums, les tradicions i el parlar dels pescadors i va convertir la nostra vila en escenari d'una de les seves obres teatrals: *La barca nova*. La va enllestir l'octubre de 1906 i tot el text és un cant a la gent i a la

vila de Sant Pol, malgrat que el nom no s'esmenta en cap moment.

Estrenada la nit de l'1 de maig de 1907 al Teatre Romea, *La barca nova* explica la decisió d'un pescador de varar una embarcació durant un dia de festa assenyalada, trencant les supersticions que asseguraven que això portava malastrugança.

En cada frase de l'obra hi trobem el lèxic santpolenc i els noms i cognoms dels personatges són propis de Sant Pol. Ignasi Iglesias aconsegueix immortalitzar la parla santpolenca, recopilant mots i expressions que avui dia s'han perdut completament: maneres de dir, deixos, construccions gramaticals i frases fetes que han quedat esborrades del mapa dialectal català. Sorpren, però, que l'estrena d'aquesta obra va passar sense pena ni glòria.

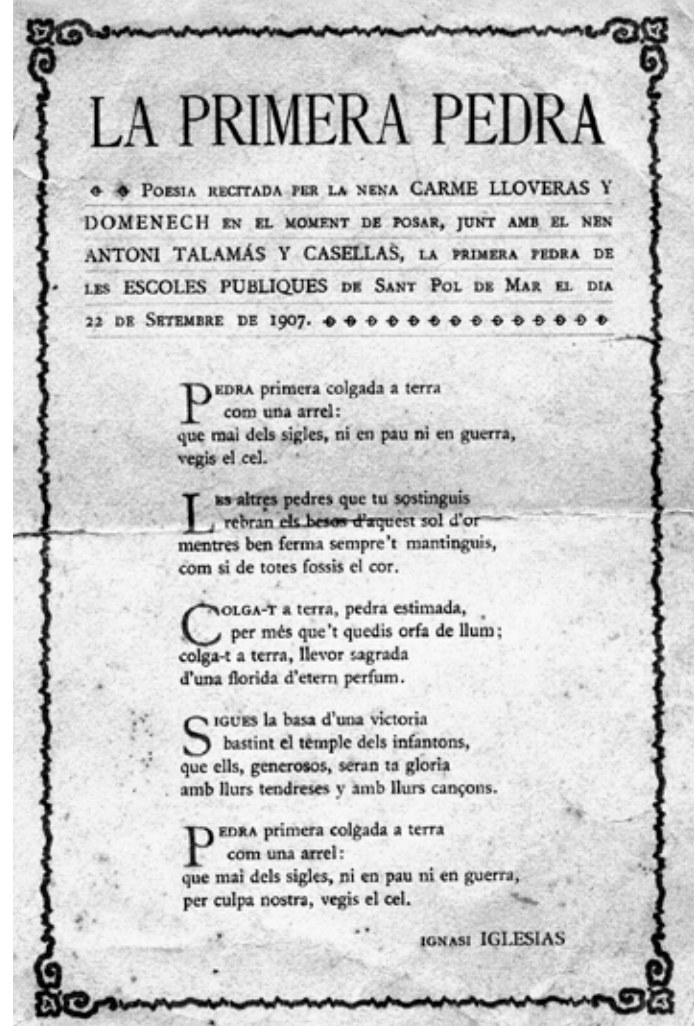
El mateix any 1907 Ignasi Iglesias torna a estiuejar a Sant Pol. El 22 de setembre d'aquell any es va fer l'acte de col·locació de la primera pedra de les noves Escoles públiques i Iglesias va fer una poesia expressament per a l'ocasió.

La relació d'Ignasi Iglesias amb Sant Pol continua l'any 1911 quan hi va haver un dels pitjors temporals de mar que es recorden, que va provocar 85 morts a Catalunya. Aquest temporal es va iniciar precisament aquí, al Maresme i va agafar per sorpresa els pescadors, que es trobaven lluny de la Costa. Les primeres barques que van arribar a Sant Pol foren les de Calella i Pineda i tothom al poble va anar-hi a corre cuita per ajudar. Després, van arribar les barques de Sant Pol i la gent van córrer a la platja de Moré, per salvar la vida als nostres pescadors. Finalment, no van haver-hi víctimes, però, segons sembla, l'alcalde de Calella va acusar els santpolencs de no socórrer els pescadors d'aquella vila. Ignasi Iglesias, avisat del que havia passat, va fer un escrit defensant la reputació dels santpolencs.

Iglesias escriu un text extensíssim, que el podeu trobar a *La Costa de Llevant*, on relata, amb tot detall, com van anar els esdeveniments i acaba demanant a l'Alcalde de Calella que rectifiqui en aquestes calúmnies contra «els meus bons amics de Sant Pol».

Ell és també l'embrió del grup d'estiuejants cèlebres que tindrà Sant Pol en aquesta època, com ens explica Joan Coromines en una carta: *El 16 de febrer de 1914 Pere Coromines tingué un fort tropell de salut (...). Per consell d'Ignasi Iglesias va a passar 15 dies a Sant Pol de Mar i allí s'enamora del poble del seu paisatge i de la seva gent. (...) Aviat comencen a estiuejar a Sant Pol molts dels seus bons amics i parents: Enric Morera, Amadeu Vives, etc.*

Va ser precisament Enric Morera qui va posar música a l'obra «El nostre cant», escrita per Iglesias i que tots dos van dedicar a la coral santpolenca «L'Orfeó», fundada el 1919 a Sant Pol.

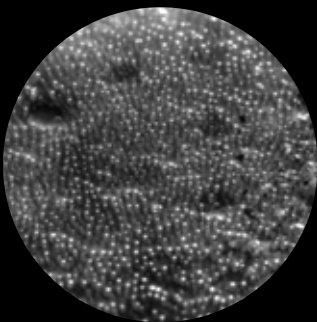

IGNASI IGLESIAS ACONSEGUEIX IMMORTALITZAR LA PARLA SANTPOLENCA, RECOPIANT MOTS I EXPRESSIONS QUE AVUI DIA S'HAN PERDUT COMPLETAMENT

Les anades i vingudes d'Iglesias a Sant Pol són constants i és per això que quan va morir, l'any 1928, des de l'entitat «La Sardana», s'impulsa una col·lecta per dedicar-li una font a Sant Pol. 174 persones la van signar i van aportar la mateixa quantitat de pessetes.

L'any 1930 les 2 entitats santpolenques «La Sardana» i «Palestra» van enviar un ofici a l'Ajuntament demanant que es donés al Carrer Manzanillo el nom d'Ignasi Iglesias i es construís la fons amb el bust d'Iglesias, proposta que fou ben vista pel consistori. Es desconeix el motiu pel qual no va arribar a construir-se la font, però el cas és que després de la proclamació de la República, el nou consistori va tenir en compte la proposta i, el 1932, va acabar canviant el nom del carrer Manzanillo pel d'Ignasi Iglesias.

Malgrat que durant l'època franquista el dramaturg català va ser volgudament esborrat del mapa, Sant Pol sempre l'ha tingut present.

MERCIS ROSSETTI I MERCÈ VILA RIGAT ENS MOSTREN LA SEVA "JOIA"

Des de principis de novembre i fins a finals de gener, el Museu de Sant Pol acull l'exposició *La Joia*, format per cinc càpsules audiovisuals d'entre dos i tres minuts cadascuna que parlen de la relació que s'estableix entre humans i ornaments, entre dits i argolles, entre gemmes i ungles.

Equinoderms, calafòpodes, cucs de mar, zooplàncton o cromatòfors es converteixen en cossos i ornaments, tot alhora, sense aconseguir desprendre's de les interferències humanes en forma d'orgasmes, cants i homilies. Des d'allà sota, carregats de dits-potes-tentacles, han après a ser portadors i a ser joies. A ornamentar-se i a podrir-se junts.

«Ornamentem els nostres cossos sòlids amb joies de metalls preciosos per solidificar-nos encara més, per pesar més, per diferenciar-nos de l'aire i de l'aigua i de tot allò que ens sembla tou i poc etern. En un acte quasi sexual fem lliscar les argolles daurades pels dits sabent que, quan hagin complert la seva funció, les retirarem i les canviarem per altres de més noves i més brillants, amb un gest tan despectiu com el d'agafar-les amb les puntes dels dits i fer-los fer el camí de tornada.

També ens fem enterrar amb les joies posades. La mà ben morta i l'anell ben quiet, ben nostre, quan «nostre» ja no existeix. El cos, falsament sòlid, va desapareixent i l'anell, cada vegada menys ornamental i més protagonista, observa la desintegració de la mà que el subjectava mentre pensa que els cossos humans som uns ornaments ben precaris, que durem poc, que ens podrim massa de pressa.»

MERCÈ VILA RIGAT

Mercè Vila Rigat és llicenciada en història de l'art per la UAB, diplomada en conservació i restauració de bens culturals i postgraduada en gestió museística per la UPF. Crítica d'art i comissària d'exposicions, combina la seva activitat professional com a coordinadora d'exposicions a la Fundació Vila Casas amb la col·laboració en diversos mitjans de comunicació com Ràdio4, la revista *Bonart* o *El Nacional*.

MERCIS ROSSETTI

Mercis Rossetti és llicenciada en belles arts per la UB, té un màster en creació artística per la UB i un màster en gestió d'indústries creatives i culturals per la UPF. Artista i fotògrafa, combina la seva activitat professional com a editora i tècnica de la imatge digital a Tinta Invisible Edicions amb la col·laboració en diversos projectes artístics de pintura, fotografia i disseny gràfic.

Especial estiu 2021

El Teu Racó de Sant Pol de Mar

Els mesos d'estiu ens han deixat tot un seguit de propostes que ens heu enviat per aparèixer a la secció *El Teu Racó de Sant Pol de Mar*, que habitualment ocupa la contraportada d'aquesta revista.

Per agrair el detall de fer-nos arribar les imatges, en aquest ENS hem volgut publicar-les totes. Moltes gràcies a tots els participants!

I, ja sabeu!,

si voleu veure publicades les vostres fotos, només cal que les envieu abans del **9 de gener** a ens@santpol.cat, o bé etiqueta la teva publicació a Instagram amb l'etiqueta **#105ENSEXPRESSEM**

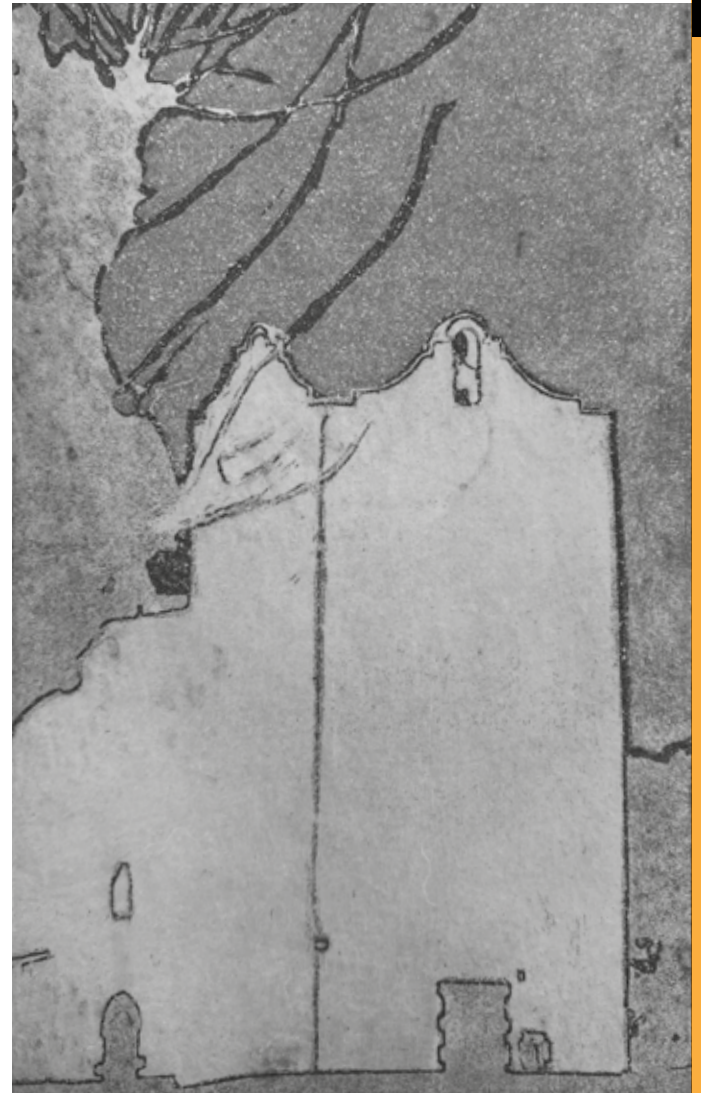

↑ **Julian Moreno**

Un preciós racó de la nostra vila, el carrer Jacint Verdaguer, un regal perfectament plasmat pel meu amic José Luis, dels Garrofers.

↓ **Manuel de la Fuente**

Imatge panoràmica de la platja de les Barques.

↑ **Sergi Rabassa Navais**

Fotogravat dedicat a Sant Pau.

↓ **Josep Gené**

Fotografia que mostra la part subaquàtica de l'espigó de Sant Pol.

Quan Junts fa oposició constructiva, molesta?

El Ple de l'Ajuntament de Sant Pol d'aquest setembre va ser un dels més estrambòtics que ens ha tocat viure com a partit a l'oposició. I és que en arribar al torn de precís i preguntes nosaltres vam fer el que ens correspon: fer preguntes (moltes de les quals ens les transmeten els vilatans), fiscalitzar la feina que fa el govern ERC+CUP i donar la nostra opinió sobre els aspectes que millorarien Sant Pol.

La nostra sorpresa va ser quan, en acabar de formular les nostres preguntes, des del govern ens van demanar que les féssim arribar per escrit, ja que fent-ne tantes resulta difícil contestar-les totes. No entenen com és possible que trobem tantes coses per preguntar, i fins i tot **se'ns va dir que «no és seriós presentar-se al ple amb setze preguntes».**

Recordem que al juliol de 2020 no els va agradar que entréssim preguntes per escrit i també en féssim d'orals, i va ser aleshores quan vam decidir que les fariem totes al ple. El Reglament Orgànic Municipal ens permet fer-ho de la manera que ho veiem més convenient, per tant, **estem en el nostre dret de presentar-nos al ple amb setze, vint o quaranta preguntes si així ho creiem oportú.**

Sembla que **els fa nosa que fem preguntes al ple.** No els agrada que algú els digui quines coses (que no són poques) no rutilen al poble, ni què caldria fer per millorar-lo.

Nosaltres persistirem. Seguirem fent la nostra feina i sent la veu d'aquelles 869 persones que el 2019 ens van fer confiança per convertir-nos en la força més votada, i ens posem a disposició de tots els santpolencs que, com nosaltres, volen un Sant Pol millor.

Parlem-ne

Diu la Viquipèdia que un diàleg és un tipus de discurs en què l'emissor i el receptor intercanvien missatges alternativament. Amb algun petit canvi podria ser la definició d'un partit de tennis, oi?

Bromes a banda, tots plegats estem rodejats de diàlegs, de vegades hi participem i de vegades en som testimonis, ja sigui al bar, a casa, a la feina... És una paraula prou comuna, molt típica dels catalans, el típic «parlem-ne» que ens ha ajudat a arreglar tantes i tantes coses.

El diàleg per sí sol no implica res més, no té cap connotació, potser la falta d'aquest és el que és destacable, quan enlloc d'un partit de tennis, ho és de frontó. De vegades el diàleg és el mitjà per a arribar a algun lloc nou, fa falta que hi hagi predisposició per les dues parts, que l'actitud mental sigui positiva perquè des d'una actitud negativa les possibilitats d'èxit són mínimes.

És en aquest moment en el que entra en joc una paraula que no valorem prou: la dialèctica. Segons la Viquipèdia, és l'art de convèncer mitjançant el diàleg i el debat a l'altre, sobre les pròpies postures. Aquest debat, aquesta contraposició d'idees en definitiva, és la que ens ha fet avançar a la història.

Creiem que utilitzen la paraula «art» perquè en segons quins àmbits és tan difícil fer variar les idees de l'altre interlocutor que qui ho aconsegueix és un artista. Segur que van pensar en posar «màgia», però quedava poc seriós.

Un altre dia parlarem de lleialtat, que hi té més a veure amb tot això del què us penseu.

Sense desobediència no hi ha independència

La desobediència civil és una eina legítima per denunciar lleis o decisions judicials considerades injustes. La desobediència té lloc en el moment que existeix un enfrontament entre la legalitat i la legitimitat.

La conquesta de la independència es pot concebre com un procés on té lloc una pugna de legitimitats en un doble sentit: fent perdre legitimitat a l'Estat espanyol (legalitat) i avançant en la legitimitat de la República Catalana. Per això **és necessària una lluita constant de rebuig a l'ocupació**. Tota aquella acció que faci perdre influència (força, prestigi) al poder espanyol li fa perdre legitimitat, com seria el cas de desobeir una sentència que obliga a penjar una bandera espanyola en un Ajuntament on 12 de 13 regidors són independentistes.

Perquè la desobediència sigui efectiva requereix que les persones donin la cara, els noms i, fins i tot, la seva llibertat i integritat física, que reportarà conseqüències que cal que siguin assumides. És el cas de la Montse Venturós (CUP), ex alcaldessa de Berga, que va ser inhabilitada 6 mesos per no retirar l'estelada del balcó de l'Ajuntament, entenent que la voluntat popular passa pel damunt dels tribunals de l'ocupant, tot i haver estat advertida pel funcionari, que per descomptat no va patir cap conseqüència.

És evident les diferències entre la CUP de Sant Pol i ERC-JxCat en aquesta estratègia, per això vam decidir existir. Perquè efectivament, pel compliment d'una sentència judicial no cal consens, per transgredir-la i buscar fórmules alternatives sí. **És el que vam fer l'1 d'Octubre de 2017.**

Visca Sant Pol i visca la Terra!
www.santpoldemar.cup.cat

Assignatures pendents

En aquesta legislatura tan atribolada pels fenòmens naturals i la pandèmia, pocs plens s'han pogut fer de manera presencial i amb assistència de públic, per tant, moltes persones s'hauran quedat sense saber les propostes que el nostre grup ha anant fent a l'equip de govern.

Les nostres sol·licituds són sempre per millorar les condicions dels vilatans i és ben cert que han tingut una bona acollida per part dels dos grups municipals que governen, però de moment, no totes s'han vist realitzades.

A tall d'exemple i per fer coneixement a uns i memòria a d'altres, us exposem algunes.

Platges saludables: Dedicar i senyalitzar degudament una platja, o acotar part d'una de les moltes que en tenim, com a zona lliure de fum.

Millor neteja i conservació viària: En moltes zones del poble el servei de neteja no és l'adequat i la seva conservació tampoc és la correcta (manca de panots o que es belluguen, herbes que trinxen les voreres, etc.)

Regulació de l'aparcament de sorra als Garrofers: Els cotxes entren i surten per on volen i molts no respecten la direcció, que és de baixada cap el túnel, i poden provocar un accident.

El mar comença aquí: Aquesta dita volem que sigui quelcom més que una frase i que faci consciència de que qualsevol cosa, sobre tot les burilles que es llencen als imbornals que estan a prop d'alguns establiments cèntrics del poble, no vagin a parar a la mar.

Hi ha més, però 1.500 caràcters no donen per tot. Encara queda curs, esperem que aquestes i d'altres assignatures que estan pendents, s'aprovin.

Lengua y libre concurrencia

En el pasado Pleno municipal se aprobó finalmente el Pliego de cláusulas administrativas particulares para el contrato de la ampliación de la escuela St. Pau de St. Pol de mar.

En él, hay una cláusula que obliga a los contratistas a utilizar el catalán en sus relaciones con el Ayuntamiento derivadas de la ejecución del contrato. Esta cláusula es ilegal. El Estatuto de autonomía de Cataluña y la Ley de política lingüística dan libertad a las personas para utilizar libremente cualquiera de las lenguas oficiales con la Administración. El Reglamento de Ordenación Municipal (ROM) de St. Pol ya fue anulado por los Tribunales por obligar utilizar el catalán con carácter exclusivo.

Sí es grave que el Ayuntamiento imponga la lengua en la que deben relacionarse las personas con la institución, mas perjudicial es que un régimen lingüístico pueda llevar a algunos licitadores a no participar en el concurso. En el contrato de obras, un buen Gobierno, debería de favorecer la presencia del mayor número de ofertas. Para favorecer sus pruritos identitarios, el equipo de Gobierno pone obstáculos innecesarios que son contrarios al interés público y a la libertad de usos lingüísticos. Lógicamente, por nuestra parte, se recurrirá el Pliego.

Dice un viejo refrán castellano: Equivocarse es humano, seguir en el error, es de necios....

TALLER MECÀNIC MANEL S.L.

Tel. 93 760 01 34
admtallermanel@gmail.com

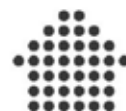
Verge de Montserrat, 30-34 B / 08395 Sant Pol de Mar (BCN).

finques sauleda

**Agents de la Propietat Immobiliària
Administradors de Finques**

Carrer Nou, 29 · 08395 Sant Pol de Mar
Tel. 93 760 09 16 · www.finquessauleda.com

**Administrador
Finques
Col·legiat**

Member de:

Agent immobiliari / Real estate

**registre d'agents immobiliaris
de Catalunya** aicat 6715

Mònica Morell García
advocat

Via Laietana 59, 2n 1a - 08003 Barcelona - Tel. 93 4512391
Tobella 38, 2n - 08395 Sant Pol de Mar - Tel. 93 7603329
Fax 93 3234695 - Mòbil 629284349 - mmorell@icab.cat

**Ajuntament de
Sant Pol de Mar**